
Biografia Profesora Stefana Cackowskiego.

Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia 30 (322), 7-8

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BIOGRAFIA PROFESORA STEFANA CACKOWSKIEGO

Profesor Stefan Cackowski urodził się 8 kwietnia 1927 roku w Seplinach, w byłym powiecie lipnowskim, w rodzinie chłopskiej. W 1948 r. otrzymał świadectwo dojrzałości w Państwowym Liceum im. M. Kopernika w Toruniu. W latach 1948–1952 studiował historię w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Po ukończeniu studiów został zatrudniony jako aspirant w Zespole Katedr Historii UMK, gdzie pracował nadal jako starszy asystent od grudnia 1955 i jako adiunkt od października 1956 r. Aż do 1994 r. związany był organizacyjnie z Katedrą, a następnie Zakładem Historii Powszechnej i Polski XVI–XVIII w. W sierpniu 1985 r. osiągnął stanowisko docenta, a w grudniu 1990 profesora UMK. Uwieńczeniem kariery naukowej było uzyskanie tytułu profesora w 1997 r. W swojej długiej karierze uniwersyteckiej profesor Cackowski pełnił liczne funkcje organizacyjne. W latach 1975–1981 był kierownikiem Studium Zaocznego Historii, w latach 1978–1984 zastępcą dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki, w 1986–1987 dziekanem, a w 1987–1990 prodziekanem Wydziału Humanistycznego UMK. Od 1994 r. jest kierownikiem nowo utworzonego Zakładu Historii Gospodarczej w Instytucie Historii i Archiwistyki.

Liczne roczniki absolwentów Instytutu pamiętają Profesora jako niestrudzonego dydaktyka i organizatora procesu dydaktycznego w czasie pełnienia przez niego funkcji zastępcy dyrektora. Porządek w instytucie, solidnie sporządzone rozkłady zajęć, jeszcze do dziś pozostają niedościgłymi wzorcami do naśladowania. Z prowadzonego przez niego od 1965 r. seminarium z zakresu historii społecznej i gospodarczej wyszło około 80 magistrów. Za swoje osiągnięcia dydaktyczne i naukowe profesor Cackowski otrzymał Złoty Krzyż Zasługi (1973), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1983), nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego III stopnia i naukową nagrodę wojewody toruńskiego (1986) oraz Medal Komisji Edukacji Naukowej (1991).

Od czasu studiów Jubilat specjalizował się w badaniach nad historią społeczną i gospodarczą pod kierunkiem profesorów Stanisława Hoszowskiego i Leonida Żytkowicza. W 1960 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych za rozprawę pt. *Stosunki społeczno-gospodarcze w dobrach biskupstwa i kapituły chełmińskiej w XVII-XVIII w.* Pracę tę opublikowano następnie w dwóch tomach w ramach roczników Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1961, 1963). Pozo-

staje ona do dzisiaj jedną z najbardziej wnikliwych monografii poświęconych funkcjonowaniu wielkiej własności feudalnej na ziemiach polskich. Również w dalszych publikacjach Jubilata dominowała problematyka dziejów wsi prusko-pomorskiej. W mniejszych artykułach i szkicach analizował on rozwój osadnictwa wiejskiego w woj. chełmińskim, funkcjonowanie prawa chełmińskiego na wsi, stan prawny i strukturę majątkową tzw. szlachty wasalnej w dobrach biskupstwa i kapituły chełmińskiej. Opublikował też kilka wydawnictw źródłowych z tego zakresu. Plonem jego wieloletnich badań nad tzw. katastrem fryderycjańskim – podstawowym źródłem do poznania stanu gospodarki Prus Królewskich w okresie rozbiorów – była rozprawa pt. *Struktura społeczna i gospodarcza wsi województwa chełmińskiego w okresie pierwszego rozbioru Polski. Osadnictwo i ludność chłopstwa* (Toruń 1985), która stała się podstawą do przeprowadzenia kolokwium habilitacyjnego i uzyskania stopnia doktora habilitowanego w lutym 1985 r.

Drugim nurtem badawczym Profesora jest problematyka miejska. Znalazła ona wyraz w pracach poświęconych dziejom wewnętrznym Torunia w XV–XVIII w. (1983), a także szerszym studium ustroju i gospodarki tego miasta w latach 1548–1660 (1994). W ostatnich latach zainteresowania Jubilata koncentrowały się na zagadnieniach związanych z dziejami małych miast regionu pomorsko-kujawskiego. Niejako otwierały je studia dotyczące handlu miast naddrzwęckich na przełomie XVI–XVII wieku oraz stanu urbanistycznego miast kujawskich i dobrzyńskich. W ramach tego nurtu zainteresowań mieści się też ostatnia rozprawa Jubilata o gospodarce i zaludnieniu miast kujawskich i dobrzyńskich na przełomie XVIII i XIX w.

Nie można pisząc o Szacownym Jubilate zapomnieć też i o tym, że zawsze był i jest człowiekiem cieszącym się wyjątkowym zaufaniem i sympatią współpracowników. Jest bowiem Profesor przykładem człowieka kompromisu, łagodzenia sporów i emocji, szukania rozwiązań konstruktywnych – i jako takiego pragniemy Go widzieć wśród nas przez dalsze jeszcze lata.